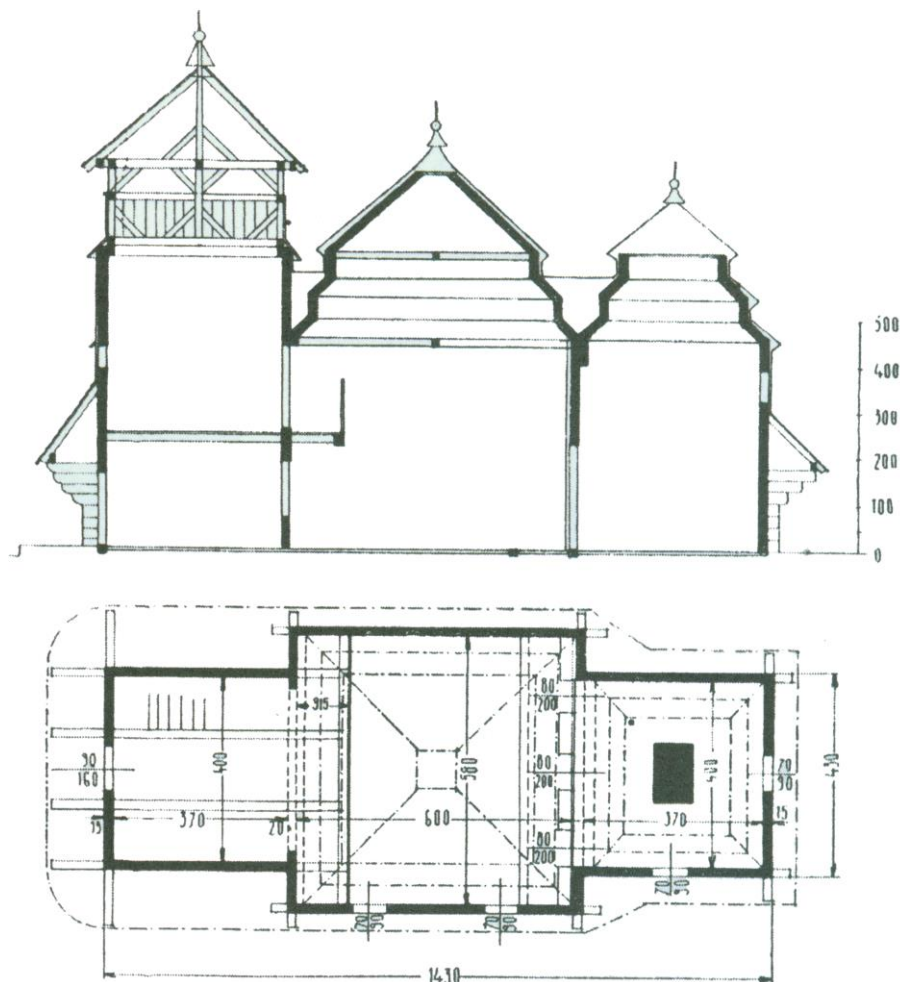

Sianki

Parafia greckokatolicka w miejscu, dekanat Wysoczański¹. Najstarsza wzmianka dotyczy cerkwi wykonanej w typie bojkowskim, zbudowanej w 1645 r. (ryc. 1). Cerkiew tą sprzedano w 1703 r. do wsi Kostrino na Zakarpaciu, gdzie stoi do dziś (fot. 1). W jej miejscu wzniesiono większą świątynię, również w stylu bojkowskim. W 1831 r. została sprzedana do wsi Sil na Zakarpaciu, gdzie przebudowana stoi do dziś (ryc. 2, fot. 2).

W jej miejscu zbudowano w 1831 r. nową świątynię pw. św. Stefana. Była to cerkiew drewniana wykonana przez cieślę Niedorostka, o czym świadczy napis nad wejściem głównym: *Tę cerkiew budował R. P. 1831 M. I. Niedorostek*². Cerkiew ta była w stylu charakterystycznym dla cerkwi na Zakarpaciu (ryc. 3). Składała się z trzech części, nakrytych spadzistym dachem z gontu. Nad prezbiterium była postawiona niewielka kwadratowa wieżyczka na sygnaturkę, zwieńczona „makówką”. Nad babińcem znajdowała się wysoka, kwadratowa wieża, nakryta barokową banią. Całość budowli obiegało szerokie poddasze (soboty). W 1908 r., kiedy poświęcono nową cerkiew pw. św. Eliasza, starą cerkiew pw. św. Stefana zamieniono na cmentarną kaplicę. Cerkiew ta została zniszczona po II wojnie św. przez sowieckich żołnierzy.

Ryc. 1. Sianki. Cerkiew greckokatolicka z 1645 r., obecnie we wsi Kostrino (Ukraina).

¹ Budzyński S. 1993. Op. cit., s. 325.

² Archiwum we Lwowie, Fund Eugeniusza Nahirnego, 681/1 kartoteka.

Fot. 1. Kostrino (Użański PN) - cerkiew z 1703 r. przeniesiona z Sianek (fot. G. Holly).

Fot. 2. Sil (Użański PN - Ukraina) – cerkiew 1793 r. przeniesiona z Sianek (fot. G. Holly, 2012).

Ryc. 2. Sianki. Cerkiew greckokatolicka z 1793 r., obecnie w miejscowości Sil na Ukrainie (ok. 1970 r.).
Źródło: Kryciński S. 2005, s. 199.

W 1906 r., z inicjatywy miejscowego ks. proboszcza Aleksandra Chtieja, rozpoczęto budowę kolejnej we wsi parafialnej cerkwi greckokatolickiej. Pod świątynię wybrano nowe miejsce, które znajdowało się po przeciwnej stronie Sanu od istniejącej wówczas starszej cerkwi (obecnie teren Ukrainy). W 1908 r. budowa cerkwi została zakończona. Poświęcono ją w 1909 r. pw. św. Proroka Eliasza³ lub w 1908 r.⁴ pw. św. Stefana, a starą cerkiew zamieniono na cmentarną kaplicę. Nowa cerkiew była wykonana w narodowym stylu ukraińskim (ryc. 3). Po II wojnie św. cerkiew została zniszczona przez sowieckich żołnierzy⁵.

Pod koniec I wojny św. (ok. 1918 r.) został wzniesiony drewniany kościół filialny, należący do parafii w Borynii, dekanat samborski. Kościół usytuowany był w odległości przeszło 200 m od stacji kolejowej. Pod względem architektonicznym był to obiekt w stylu neogotyckim, z wieżą od strony wejścia (ryc. 6). Kościół przetrwał akcję wysiedleńczą mieszkańców Sianek w 1940 r. i stał opuszczony do czasu, aż został przebudowany na mieszkanie żołnierzy sowieckich⁶ (po 1945 r.). Po opuszczeniu przez wojsko, ze względu na brak konserwacji, obiekt został rozebrany.

³ Slobodjan W. 2003. Op. cit., s. 152.

⁴ Szematyzm z 1918 r. podaje, że była poświęcona w 1908 r., i nosiła wezwanie św. Archidiakona Stefana, s. 28.

⁵ Slobodjan W. 2003. Op. cit., s. 152.

⁶ Kryciński S. (red.). 1995. Op. cit., s. 320.

W pobliżu zabudowań dworskich, na początku XX w., rozpoczęto budowę murowanej kaplicy dworskiej, fundacji Stanisława i Wandy Stroińskich. Kaplicę ukończono w 1907 r.⁷, a wykonana została w stylu neogotyckim, według projektu krakowskiego architekta Zygmunta Hendla (ryc. 4-5). Według tego autora zostało również wykonane w 1907 r. murowane ogrodzenie dookoła kaplicy. Kaplica nosiła wezwanie św. Jana i pełniła jednocześnie funkcję kaplicy grobowej. Bezpośrednim powodem budowy kaplicy była śmierć dwóch młodych córek Stroińskich, które zostały jako pierwsze pochowane w podziemiach kaplicy. Zdeastrowana po II wojnie światowej kaplica została wysadzona w powietrze w 1970 r., a jedynym śladem są fragmenty ścian z cegły.

Ryc. 3. Sianki. Cerkiew greckokatolicka z 1906 r.
Źródło: Slobodjan W. 2003, s. 15.

Ryc. 4. Sianki. Kaplica dworska Stroińskich. *Źródło: archiwum BdPN.*

⁷ Schematyzm diecezji przemyskiej ob. łac. na rok 1938. Przemyśl, s. 131.

Ryc. 5. Sianki. Kaplica dworska Stroińskich. Źródło: region.halicz.pl

Ryc. 6. Sianki. Kościół rzymskokatolicki z 1905 r. Źródło: fotopolska.eu